

NGRIHUNI,
MOS LËSHONI PE
PËR TË DREJTAT TUAJA!

SPROVA E SEXHDES NDAJ
ADEMIT KA QENË MËSIMI I PARË
NË SHKOLLËN E EKZISTENCËS

NËN SUNDIMIN ARAB, PALERMO
U BË NJË KRYEQYTET BOTËROR

UDHA ISLAME

Viti 24 - Nr. 6 (280), Qershor, 2026

www.myftinia-shkoder.org

Botim i Myftinisë Shkodër
E përmuajshme
Informative - Fetare
Kulturore - Edukative

MYFTINIASHKODER1990

*“Sahabët, yje ndriçues
në errësirat e realiteteve tona!”*

MALIK BIN NEBI,
KONCEPTI I “NJERIUT GJYSMAK”

NISI CIKLI I RI I LIGJËRATAVE TË MYFTIUT:
“SAHABËT E MI JANË SI YJET!”

HAPET KURSI VEROR
“BUZ’QESH 2026”,
EDICIONI I 5-TË

MYFTIU: “SHFRYTËZONI STINËN E VERËS
PËR T’U RRIUR NË DIJE!”

SI TË MBROHEMI NGA GJYNAHET?

PERSONALITETE GRA
NË FUSHAT E DIJES

Imam Muhamed Sytari
Myfti i Zonës Shkodër

Të dashur besimtarë,

Kalendari i kësaj dite, më 16 qershor 2026, tregon 1 Muharrem 1448. Sot, zyrtarisht mbarë ymeti islam ka hyrë në një vit të ri. Pra, jemi thujse në zemër të shekullit të 15-të pas emigrimit të Pejgamberit tonë (salallahu alejhi ve selem), nga Meka e dashur dhe e shtrenjtë drejt Medinës së Ndrëqar me dritën e Pejgamberit tonë (alejhis-salatu ves-selam).

Sado që ne të flasim për ngjarjen e Hixhretit dhe stacionet e shumta të tij, nuk jemi të aftë për t'ia dhënë hakun ashtu siç duhet. Mirëpo, me rastin e kësaj dite të madhe, që gjithsesi është edhe fillimi i një muaji të ri të shenjtë, gjej mundësinë t'ju drejtohem me këtë mesazh, veçanërisht, për rininë dhe fëmijët tanë!

Mendoni për pak të dashur dhe të shtrenjtë, Pejgamberin tonë, më të mirin e krijesave të Allahut, më të mirin e gjithësisë, atë që Allahu i Madhëruar e ka dërguar për mbarë racën njerëzore dhe që në një moment të jetës së tij e gjen veten, pas shumë e shumë vitesh përkushtimi, përpjekjesh, angazhimi ditë-natë për t'i mësuar njerëzve rrugën drejt dashnisë së Allahut, për t'i treguar se errësirat nuk janë zgjidhje dhe se drita e Zotit, ajo është alternativa që e merr njeriun për t'u lartësuar në gradën e të jetuarit dhe të dëshmuarit si mëkëmbësi i Zotit në tokë; rrethuar nga arroganca, mendjemadhësia, injoranca dhe idhujtaria e një populli, që tashmë kanë vendosur ta zhdukin nga faja e dheut, ose ta vrasin, ose ta dëbojnë, ose ta syrgjynosin në mënyrë që njerëzit mos të kenë më mundësi të dëgjojnë prej Zotërisë së tij!? Dhe, Allahu i Madhëruar që e udhëzon për t'u larguar nga Meka drejt Jethribit!

NGRIHUNI, MOS LËSHONI PE PËR TË DREJTAT TUAJA!

(Mesazh me rastin e fillimit të Vitit të Ri 1448 h.)

Mirëpo si të largohet nga Meka, ai vend i shenjtë dhe ai vend i dashur, vendlindja e tij?! A ka më të dashur për njeriun sesa vendlindja e tij? A e keni vënë re, sidomos ju të dashur e të shtrenjtë, që jeni në emigracion (dhe sa të shumë jeni) që ju dhemb zemra, ju dhemb shpirti ditë-natë për tokën tuaj, për vendlindjen tuaj, për kujtimet e fëmijërisë, për pragun e derës, për nënën e babën! Ju, që për shkaqe të shumta të ngjashme me ato që e detyruan Pejgamberin (alejhis-salatu ves-selam) të largohet nga vendlindja e tij, jeni detyruar të largoheni nga vendlindja e juaj!

Disa prej jush keni dëgjuar një ditë se nëna ka ndërruar jetë, e dikush ka dëgjuar që baba ka ndërruar jetë. E dikush e dikush..., dhe halleve e dertëve të jetesës tuaj i shtohet edhe mungesa e më të shtrenjtëve... Përfytyroni veten tuaj përpara kësaj pasqyre të madhe krahasimore dhe vendoseni veten tuaj në pozitën e besimtarit, durimtarit, sakrifikesit dhe shihni me sytë e zemrës, Pejgamberin (alejhis-salatu ves-selam), që detyrohet të largohet nga vendlindja e tij për një kauzë më të shtrenjtë e kauzave të jetës, për një çështje që është më e rëndësishmja, më e shenjtë, më e plotë, për të cilën njeriu mund të sakrifikojë e të përkushtohet duke marrë në konsideratë edhe momentin e dhimbshëm të largimit me sy të përplotur nga vendlindja e tij e shtrenjtë dhe e dashur.

Dhe, shihni Pejgamberin (alejhis-salatu ves-selam) në një udhëtim të lodhshëm, plot vështirësi dhe sakrifica, teksa largohet drejt Medinës së Ndrëqar, dhe kuptoni, sidomos ju djem të rinj dhe vajza të reja, se jo gjithmonë, kur për një arsye a një tjetër, ju e shihni veten tuaj të rrethuar nga sfida dhe

sprova që gati-gati jua marrin frymën, jua lëkundin besimin dhe vendosmërinë tuaj! Mendoni se zgjidhja është largimi?! Ku të shkoni, me çfarë do të përballeni?

Në fakt zgjidhja është në bërjen e Hixhretit brenda vendit, duke mos e lëshuar rrënjën, tokën, tabanin dhe pragun e shtëpisë! Duke luftuar e duke u përpjekur me të gjitha forcat e me të drejtën e Zotit mbi të gjitha, me çdo përpjekje që bëhet për të larguar

“

PËRHERË KA SHPRESË! SEPSE, KUR E LIDHIM MENDJEN, ZEMRËN DHE SHPIRTIN TONË ME KRIJUESIN FUQIPLOTË, KREJT TABORRAT E SHEJTANËVE TË BOTËS E TË HISTORISË SË NJERËZIMIT E TË HISTORISË SË KREJT QJITHËSISË, PO TË MBLIDHEN, NUK MUND TË QËNDRONJË PËRPARA BESIMTARIT TË VENDOSUR E TË DORËZUAR PARA KADERIT TË ALLAHUT (AZE VE XHEL), SIÇ ERRËSIRAT NUK MUND TË QËNDRONJË PARA RREZES MË TË VOQËL TË DIELLIT, TEKSA NIS TË NDRICQOJË ÇDO GJË PËRRETH NË REALITETET E NJË VENDI DHE TË NJË SHOQËRIE!

ty nga vendi jot e toka e jote; që do të të marrë rininë, që do të ta vrasë rininë, që do të ta vrasë shpresën e ëndrrën! Të përpiqemi, siç Pejgamberi (a.s), për kauzën e tij të shenjtë; për jetën tënde, për rininë, për tokën, për ëndrrën, për alternativat për të cilat ti do të sakrifkohesh, për më të mirën në këtë jetë, si besimtar, si durimtar, si sakrifikes!

Mos lëshoni pe në kërkimin e të drejtave, mos lëshoni pe në përpjekjen e vazhdueshme për të gjetur më të mirën,

sepse asnjëherë nuk mbyllen dyert e shpresës përtej përpjekjeve të shumta të shejtanit të mallkuar për t'ia zizuar jetën njeriut e besimtarit në veçanti.

Përherë ka shpresë! Sepse, kur e lidhim mendjen, zemrën dhe shpirtin tonë me Krijuesin Fuqiplotë, krejt taborrat e shejtanëve të botës e të historisë së njerëzimit e të historisë së krejt gjithësisë, po të mblidhen, nuk mund të qëndrojnë përpara besimtarit të vendosur e të dorëzuar para kaderit të Allahut (aze ve xhel), siç errësirat nuk mund të qëndrojnë para rrezes më të vogël të diellit, teksa nis të ndriçojë çdo gjë përreth në realitetet e një vendi dhe të një shoqërie!

Kështu, të dashur dhe të shtrenjtë,

Të çojmë ndërmend Pejgamberin (alejhis-salatu ves-selam), që ishte njeri luftarak, luftarak i ndershëm, që përpiquej dhe luftonte për kauzat e drejta! Edhe ti, të luftosh dhe të përpiquej për kauzën më të rëndësishme të jetës tënde, për besimin tënd, për lirinë tënde, për rizkun tënd, për hallallin tënd, për ta ruajtur ujin e fytyrës, moralin, dertin e asaj që është e shenjtë në jetë; mos ta lejosh veten, që për një kafshatë a një copë buke, të rrëshqasë në rrjedhat e devijimit e të shthurjes, sepse kështu do shoqëria, ose kështu është realiteti!

Në fakt, shoqëria jemi unë dhe ti! E kur unë edhe ti lejojmë që të prishet ajo që është ndërtuar me besim dhe dritën e Zotit, patjetër që shoqëria do të prishet dhe do të njolloset nga gjurmët e haramëve që mund të bëjmë! Zoti na ruajtë! E nëse unë dhe ti përpiqemi që moralin e besimit, e dritën e tij ta përçojmë në çdo hap të jetës sonë, sado e errët që të jetë tabloja me të cilën ne përballemi, ajo do të fillojë të hirtësohet, do të pastrohet e do të ndriçojë me dritën e besimit që unë dhe ti marrim në zemrat tona!

Dhe e përfytyroj për një moment Pejgamberin (alejhis-salatu ves-selam) që mbërrin në Medinë, në qytetin, që nga ai moment merr emrin e famshëm dhe shumë të dashur për zemrat e gjithsecilit prej nesh, Medineja e Ndrëqar, Qyteti i Ndrëqar. Si të mos jetë qyteti më i ndriqar i historisë së racës së njerëzimit, përderisa në të ka shkelur, ka mbërritur, ka jetuar, ka banuar dhe ka vendosur që të zhvillojë aktivitetin e tij, madje dhe që i lutet Allahut (aze ve xhel), që dhe kur t'ia marrë shpirtin, të vdesë në Medinë, si të mos jetë Qyteti më i Ndrëqar!?

Mendoni për pak gëzimin e njerëzve që thirrnin me të madhe: “Taleal-bedru alejna”: “U shfaq hëna në mesin tonë”. Hëna! Hëna e gëzimit, hëna e besimit, hëna e shpresës, hëna e dashnisë, hëna, më e bukura hënë që është shfaqur ndonjëherë mbi horizontet e jetës!

Në këtë ditë, në këtë përshpirtje e në këtë përkujtim të kësaj ngjarjeje të madhe, le të bëhemi gjithsecili prej nesh ensarët e fesë së Allahut (aze ve xhel). Le të bëhemi mikpritësit e fjalës së Allahut në zemrat tona. Pashë para disa orësh ceremoninë e ndërrimit të perdes, mbulesës së Qabes së Madhnueshme dhe po shikoja me vëmendje ceremoninë madhështore, që na fton për të ndjekur me vëmendje çdo hap, dhe thashë me vete: subhanallah!

Qabja në fakt është një ndërtesë guri. Është një ndërtesë e ndërtuar nga dora e njeriut. Edhe ajo mbulesë është një mbulesë e prodhuar nga dora e njeriut. Po, mendoni për pak. A ka Qabe më të madhe sesa ti, sesa zemra e jote? A ka Qabe dhe pikë referimi për jetën mbarë, sesa zemra e jote, në të cilën Allahu i Madhëruar ka vendosur të shohë me dritën e Tij dhe me mëshirën e Tij për ta ndriqar atë zemër! Kujdes, ajo zemër e ka një pëlhurë, që e mbulon dhe që ka nevojë të ndërrohet herë pas here! E ndërrimi më i mirë që i bëjmë pëlurës së zemrave tona plot besim, është istigfari, dhikri i Allahut të Madhëruar!

Po ndërrohej mbulesa e Qabes dhe thashë subhanallah, sa mirë do të ishte që gjithsecili prej nesh në mënyrë sistematike t'ia ndërronim mbulesën zemrës se mos, nga preket e shumta të duarve, të aktivitetit të përditshëm, ka marrë mikrobe, e ka nevojë për t'u shkundur e pastruar, për të hyrë në huzur të pastrimit, të cilin Allahu i Madhëruar e do e, njëkohësisht, do edhe ata që pastrohen, njerëzit e pastër!

Ejani, të dashur dhe të shtrenjtë, të bëjmë një revolucion të madh në jetën tonë, për të ndryshuar nga realiteti ku jemi, në më shumë, më mirë e më afër Zotit, më afër besimit, më afër vlerave e moralit, më të lidhur në familjet tona, për të ruajtur tabanin tonë, për të ruajtur vlerat tona e për t'u lartësuar nëpërmjet besimit tonë drejt asaj për të cilën Allahu i Madhëruar është i kënaqur me ne.

Me zemër të mirë fillimin e vitit të ri 1448!

Shkodër, më 16 qershor 2026

H. VEHBI S. GAVOÇI
(1923 - 2013)

“

**Çka ka në xhenet?
Lulishta pa fund,
me mija e mija pemë, me hije të mëdhaja, të bukura
me lloj-lloj frytesh, me miliona lule, me lumenj të ujit të pastër e të ambël,
me lumenj qumështi të ambël
e të paprishun, me lumenj pijesh që të kënaqin e nuk dehin, me lumenj mjalte të qelibartë, balta e lumenjve asht myshk me erë të mirë,
qurët e lumenjve janë qurë të çmueshëm.**

Ndërtesa të bukura e të kandëshme, tulla e qurtë e atyne ndërtesave janë një tullë ari e një tjetër sermi, dyert e dritaret nga ari e sermi, toka mbrenda asht e shtrueme me parket e saxhade të papërshkrume në bukuri e vleftë.

(Nga libri: Të kthymtë nga Zoti (xh.sh))

Shejkh Muhamed El-Gazali
(1917 – 1996)

Sprova e sexhdes ndaj Ademit ka qenë mësimi i parë në shkollën e ekzistencës. Mësim që na zbulon se si bie i dituri, si lartësohet i dobëti dhe se si pika e baltës mposht thëngjillin e zjarrit.

Iblisi nuk ishte melek, ai ishte prej xhindëve. Krijesë që ka qëndruar me melekët në adhurim, është vërtitur rreth tyre dhe ka ngritur zërin me tesbih, derisa ka menduar se është prej tyre.

Sapo i erdhi urdhri hyjnor për t'i bërë sexhde Ademit, e përfshiu urdhri... ra poshtë në mënyrë të bujshme, jo sepse sexhdeja është e vështirë, por sepse zemra e tij ishte e mbushur me atë që është më e vështirë: qibri (mendjemadhësia)!

Tha, në momentin e mashtrimit: “Unë jam më i mirë se ai!”

U mbështet te një krahasim i pavlerë: se ai është prej zjarrit dhe Ademi prej baltet.

A thua se vlera e krijimit krahasohet me lëndën e saj, jo me atë që Allahu

SPROVA E SEXHDES NDAJ ADEMIT KA QENË MËSIMI I PARË NË SHKOLLËN E EKZISTENCËS

Nuk e kuptoi se rruga më e afërt për tek Allahu fillon me përruljen..., prej sexhdes, prej thjeshtësisë, prej pohimit se mirësia është prej Allahut, jo prej materies (lëndës).

Kështu ra Iblisi, sepse ai nuk e diti vlerën e sexhdes!

vendos në të prej fryrjes së shpirtit dhe përzgjedhjes.

Ai është momenti, në të cilin foli mashtrimi, jo Iblisi.

Qibri (mendjemadhësia) e tërhoqi në hased (smirë);

Hasedi (smira) e tërhoqi në inat (kryeneçësi);

Inati (kryeneçësia) e tërhoqi në mallkim!

Dhe, shpërblimi i tij ishte një fjalë e vetme: “Dil prej tij, sepse ti je i shporrur (i mallkuar)!”

U shporr, sepse ai e shikoi baltën me nënçmim dhe nuk e pa shpirtin me të cilin e nderoi Allahu!

Por, përse balta? Dhe, përse sprova e parë në histori ishte sexhdeja e baltës?

Sepse, balta është mësimi i modestisë (përruljes).

Balta është origjina e jetës.

Prej saj mbin pema, ndërtohet shtëpia dhe ngrihet toka.

Balta është e heshtur, e qetë, e njomë dhe në qetësi ka urtësi.

Ndërsa zjarri, ai është i trazuar, i ndryshueshëm, jo i qëndrueshëm, djeg më shumë se sa jep.

Allahu ka dashur të na thotë se nderimi nuk është në materie (në lëndë), por në shpirtin që i fryhet materies (lëndës).

Shtëpia ndërtohet me baltë, por jeta rrjedh në të me shpirtin e banorit.

Trupi është prej dheut, por vlera është në zemrën, e cila rreh brenda tij.

Iblisi gaboi kur pa atë që shihet dhe nuk pa atë që nuk shihet!

Mendoj se, lëvizja është më e mirë se qëndrimi (palëvizshmëria), se flaka është më fisnike se balta dhe se ngritja në këmbë është më e mirë se përkulja.

Nuk e kuptoi se rruga më e afërt për tek Allahu fillon me përruljen..., prej sexhdes, prej thjeshtësisë, prej pohimit se mirësia është prej Allahut, jo prej materies (lëndës).

Kështu ra Iblisi, sepse ai nuk e diti vlerën e sexhdes!

Dhe, se ai nuk e kuptoi se balta, të cilën e nënçmoi, mbarte sekrete, që nuk i kishte ditur, frymë prej shpirtit të Allahut!

Përktheu nga arabishtja
dhe përshtati në shqip:
Lavdrim Hamja

Naim Drija
Imam - Xhamia Parrucë

Jetojmë në një kohë shumë të vështirë ku çdo ditë e më shumë po zbukurohet e keqja dhe po bëhet si e mirë. Mundësia për të bërë gjynahe është shumë e madhe, madje ka nxitje, inkurajim dhe thirrje për gjynahe.

Pejgamberi (a.s) ka thënë: “Të gjithë bijtë e Ademit janë gabimtarë. Më i miri prej tyre është ai që pendohet.”¹ Nëse shejtani të kujton të shkuarën, atëherë kujtoji atij të ardhmen (zjarrin e xhehenemit).

FAKTORËT KRYESORË QË NA NDIHMJOJNË QË TË MBROHEMI NGA GJYNAHET:

1. Dituria dhe njohja e gjynahut. Në momentin që përballesh me një gjynah lexo, pyet, njihi me pasojat dhe ndikimet e tij. Nëse vepron në këtë mënyrë, atëherë në brendësinë tënde krijohet një forcë e brendshme, e cila të bën më të kujdesshëm dhe më të frenuar përballë gjynahut. Lexo dhe informohu në lidhje me gjynahet në mënyrë që të mbrohesh prej tyre ashtu sikurse lexon kur përhapet ndonjë virus.

2. Dashuria për Allahun. Të duash dikë nënkupton që zemra jote anon drejt tij/saj. Zemra do shumë gjëra, por tek ajo që anon më shumë, sigurisht që ka më shumë dashuri. Njeriu kur e do dikë nuk e kundërshton dhe nuk ia prish qejfin, por tenton që t'i përshtatet në gjithçka atij. Sa më e madhe dhe e fuqishme që është dashuria jonë për Allahun, aq më shumë forcohet edhe qëndrueshmëria jonë përballë gjynaheve.

3. Vetëdija për begatitë e Allahut. Njeriu gëzon aq shumë mirësi e begati prej Zotit, sa që po të përpiquej t'i numëronte nuk do t'ia dilte, sepse ato

1. Transmeton Tirmidhiu dhe Ibn Maxhe.

janë të pafundme. Allahu (xh.sh) thotë: “Edhe nëse do t'i numëronit mirësitë e Allahut, nuk do të mund t'i llogarisnit ato.”²

Mirësitë dhe begatitë e Zotit ndaj teje përdori në bindje ndaj Tij dhe jo duke bërë gjynahe. Përderisa Zoti të ka dhënë sy, shiko atë që Ai ka lejuar; Zoti të ka dhënë veshë, dëgjo atë që Ai kënaqet; fuqinë përdore për të bërë vepra të mira; intelektin përdore në të mirë të njerëzimit e kështu me radhë. Pra, të gjitha mirësitë që të ka dhënë Zoti t'i përdorësh për mirë. Do të ishte paturpësi, poshtërsi e mosmirënjohje që me të mirat që të ka dhënë Zoti ta kundërshtosh Atë. Gruaja e azizit, e cila ishte e bukur dhe me pushtet u përpjek që ta joshte Jusufin (a.s) ia mbylli të gjitha dyert duke e kërcënuar atë me dënim e burg në qoftë se ai nuk u përgjigjej kërkesave të saj. Përballë kësaj situatë Jusufi tha: “Allahu më ruajtë! Zotëria im (bashkëshorti yt), me plot bujari më nderoi e më strehoi (duke më mbajtur pranë vetes si të besuarin e tij dhe unë s'kam për ta tradhtuar).³ Bamirësia është ajo e cila e ndalon njeriun për të bërë keq.

4. Turpi ndaj Allahut. Turpi ndaj Allahut është një moral fisnik dhe një virtut madhështor, i cili buron nga tri gjëra: E para: Të shikuarit në begatinë dhe mirësinë e Allahut me të cilën të ka begatuar. E dyta: Të shikuarit në mangësitë dhe neglizhencën tënde, në gjërat që të ka urdhëruar Allahu t'i veproshe dhe në atë prej të cilës të ka ndaluar. E treta: Të jesh në dijeni se Allahu të sheh në çdo gjendje dhe në çdo kohë, Atij nuk mund t'i fshihet asgjë. Nëse këto tri gjëra bashkohen në zemër, atëherë në të do të lëvizë një turp i madh ndaj Allahut, ndërsa nga ky turp do të burojë çdo e mirë dhe çdo virtut, siç thotë Pejgamberi (a.s): “Turpi sjell vetëm të mira”.⁴

Pra, nëse në zemër gjendet turpi ndaj Allahut, atëherë robi i Allahut do të largohet nga moralet e ulëta, nga veprat dhe sjelljet e këqija. Ndërsa në anën tjetër do të afrohet nga kryerja e obligimeve, do të kujdeset për morale të larta dhe sjellje të mira. Turpi e ndihmon

2. Kur'ani, En-Nahl: 18.

3. Kur'ani, Jusuf: 23.

4. Transmeton Buhariu dhe Muslimi.

SI TË MBROHEMI NGA GJYNAHET?

njeriun të largohet nga gjynahet.

Një njeri i devotshëm ishte në momentet e vdekjes dhe të pranishmit e vërejtën që ishte i shqetësuar (jo nga sëmundja, por nga një brengë shpirtërore) dhe për ta qetësuar ato i thanë: “Mos u shqetëso kaq shumë për gjynahet e tua, se Allahu është falës e do të t'i falë ato”. Ai u tha të pranishmëve: “Nuk e kam merak shqetësimin e gjynaheve, ngaqë jam i bindur se ato janë duke u fshirë, sepse unë vazhdimisht jam duke kërkuar falje për to te Zoti. Por ajo që po më shqetëson më shumë se falja e gjynaheve është turpi, se si do të dal përpara Allahut, i Cili më ka dhënë begati të shumta dhe do më pyesë se çfarë kam bërë dhe ku i kam përdorur ato.”

5. Frika ndaj Allahut. Frika ndaj krijesave të bën të arratisesh e të fshihesh prej tyre ose të ndërmarrësh ndonjë qëndrim ndaj tyre. Kurse frika prej Zotit të bën të shkosh drejt Tij, të kthehesh tek Ai, t'i kërkojë falje e mëshirë. Ebu Hurejra (r.a) sahabiu që transmetoi më së shumti hadithi (5374 hadithe) nga Pejgamberi (a.s) kur i erdhi vdekja filloi të qajë. E pyetën pse po qan dhe ai u përgjigj: “Nuk po qaj pse po e lë këtë botë, por po qaj se rruga është shumë e gjatë, ndërsa përgatitja ime është e paktë. Tashmë erdhi koha për të qenë mes hyrjes në xhenet, ose hyrjes në xhehenem dhe nuk e di se ku do më dërgojnë.”⁵

Jahja ibn Muadh (vd. 258 h.), i njohur me emërtimin “I urti i kohës së vet”, ka thënë: “Mashtrimi më i madh, sipas meje, është të shpresosh për falje duke vazhduar në gjynahe dhe pa u penduar me keqardhje; të shpresosh në afrimet me Allahun pa adhurime; të presësh frytet e xhenetit duke mbjellë farat e xhehenemit; të kërkojë xhenetin (vendbanimin e atyre që i binden Allahut) duke bërë gjynahe; të presësh shpërblimin pa punuar; të shpresosh nga Allahu duke shpërfillur punët e mira.”⁶

I lutemi Allahut të Madhëruar që të na bëjë nga ata njerëz që ruhen nga gjynahet dhe pendohen për ato që kanë bërë.

5. Sijer Ealam en-Nubela, 2/625.

6. Tezkijetun-Nufus, Ahmed Ferid, fq. 114.

Arben Halluni, teolog

FEJA NË KINË

flijime dhe dhurata për shpirtrat e të parëve, si ushqime, pije, rroba dhe sende të ndryshme, duke besuar se ata kishin nevojë për to në botën tjetër. Ata mendonin se e mira dhe e keqja që i ndodhte njeriut varej nga kënaqësia ose zemërimi i paraardhësve. Nëse paraardhësit ishin të kënaqur me veprat e pasardhësve, kjo shihej si shenjë e së mirës, e nëse zemëroheshin, konsiderohej ogur i keq.

Madje, në disa raste, një anëtar i familjes zgjidhej si përfaqësues i shpirtit të gjyshit ose stërgjyshit, duke besuar se shpirti i tij ishte mishëruar tek ai person. Krahas adhurimit të paraardhësve, u përhap edhe adhurimi i elementeve të natyrës. Qielli, dielli, hëna dhe yjet konsideroheshin forca madhore. Zoti më i madh tek ata ishte “Zoti i Qiellit”, ndërsa dielli shihej si sundues i elementeve tokësore.

Ata kryenin rite fetare nëpër male e tempuj, ndiznin zjarre dhe paraqisnin flijime, duke menduar se kështu afroheshin tek hyjnia. Klerikët dhe magjistarët kishin rol të madh në këto rite, edhe pse shumica e njerëzve nuk i kuptonin formulat dhe lutjet që lexoheshin.

Kinezët besonin gjithashtu se universi ndërtohej mbi dy forca kryesore: forca e qetësisë dhe forca e lëvizjes. Njëra simbolizonte rehati, butësi dhe qetësi, ndërsa tjetra nxehtësi, lëvizje dhe gjallëri. Nga bashkimi dhe përplasje e këtyre dy forcave lindte ekuilibri i jetës. Kjo ide i ngjante besimeve të lashta që ndanin

botën ndërmjet dritës dhe errësirës, së mirës dhe së keqes.

Në shekullin e dymbëdhjetë, filozofi kinez Shuhsi u përpoq të ndërtonte një sistem filozofik që bashkonte natyrën, moralin dhe jetën shpirtërore. Ai fliste për një ligj të përgjithshëm që drejton gjithësinë dhe shfaqet në çdo krijesë. Sipas tij, morali i mirë dhe harmonia me natyrën ishin rruga drejt qetësisë së njeriut.

Megjithatë, shumica e filozofëve kinezë nuk konsideroheshin profetë, por mësues dhe reformatorë moralë. Më i njohuri ndër ta ishte Konfuçi. Ai u bë simbol i urtësisë, moralit, respektit ndaj prindërve dhe drejtësisë shoqërore. Mësimet e tij përqendroheshin tek sjellja e mirë, durimi, vetëpërmbajtja dhe bamirësia.

Konfuçi nuk u mor shumë me çështjet e shpalljes hyjnore apo metafizikës, por me përmirësimin e moralit të njeriut. Ai mësonte se e mira duhet kthyer me mirësi dhe se njeriu duhet të ruajë ekuilibrin në sjellje. Për këtë arsye, mësimet e tij u bënë themel i edukimit dhe kulturës kineze për shekuj me radhë.

Feja kineze nuk njihej për fanatizëm të ashpër apo përhapje me forcë. Ajo mbështetej më tepër tek edukata, urtësia dhe rregulli shoqëror. Megjithatë, me kalimin e kohës u përhapën edhe besëtytnitë, magjia dhe besimi tek falli. Shumë njerëz kërkonin ndihmë tek magjistarët dhe fallxhorët për të njohur fatin ose për të larguar të keqen.

BESIMET JAPONEZE

Ndërkohë, feja tradicionale japoneze kishte shumë ngjashmëri me besimet kineze. Ajo u ndërtua mbi adhurimin e natyrës, shpirttrave dhe paraardhësve. Japonezët i quanin hyjnitë e tyre “Kami”, emër që përdorej për çdo fuqi të madhe ose genie të shenjtë.

Feja më e njohur në Japoni ishte “Shinto”, që do të thotë “Rruga e Hyjnive”. Kjo fe përfshinte adhurimin e maleve, lumenjve, erës, shiut dhe sidomos të diellit. Perëndesha e diellit konsiderohej hyjnia më e lartë, ndërsa perandori japonez shihej si pasardhës i saj dhe gëzonte pozitë të shenjtë tek populli.

Sipas miteve japoneze, në fillim toka ishte e mbuluar nga kaosi dhe errësira. Pastaj hyjnitë sollën dritën, ujin, bimët dhe jetën. Në disa tregime thuhet se toka lindi nga pika uji dhe zjarr, ndërsa hyjnitë e qiellit dhe të tokës sollën rendin në univers. Këto mite ishin të mbushura me simbole që lidhen me natyrën dhe fuqitë e saj.

Japonezët besonin gjithashtu në ekzistencën e shumë hyjnive dhe shpirttrave që banonin në male, pyje, lumenj dhe vende të shenjta. Për këtë arsye, tempujt e tyre ndërtoheshin shpesh në vende natyrore që konsideroheshin të bekuara.

Kur budizmi hyri në Japoni, japonezët nuk e braktisën fenë e tyre të vjetër. Përkundrazi, ata bashkuan Shinton me budizmin, duke ruajtur adhurimin e paraardhësve dhe respektin për natyrën, ndërsa morën nga budizmi disa rite dhe mësimet shpirtërore.

Në përgjithësi, besimet e Kinës dhe Japonisë karakterizoheshin nga lidhja e fortë me traditën, familjen, natyrën dhe moralin shoqëror, më shumë sesa me konceptin e shpalljes hyjnore dhe profetësisë që gjendet në fetë qiellore.

VËSHTRIM ISLAM

Islami mëson se njeriu është krijuar me prirje për të besuar në Krijuesin e tij. Mirëpo, kur largohet nga shpallja hyjnore, ai bie në adhurimin e krijesave, të natyrës, të paraardhësve ose të forcave të padukshme. Historia e feve në Kinë dhe Japoni tregon se njeriu, pa udhëzim hyjnor, përpiqet ta mbushë boshllëkun shpirtëror me mite, filozofi dhe besëtytni.

Ndërsa Islami e drejton njeriun drejt teuhidit të pastër: adhurimit vetëm të Allahut (xh.sh), Zotit të qiejve dhe të tokës, pa ortak dhe pa ndërmjetës.

LIBRASHITËSI PALESTINEZ MOHAMMED RAMADAN SAAD

Librashitësi palestinez Mohammed Ramadan Saad, 56 vjeç, radhit libra në një tezgë buzë rruge në Deir al-Balah, në Gazën qendrore, Palestinë, më 24 qershor 2026.

Pasi sulmet izraelite shkatërruan shumë biblioteka dhe librari në Gaza,

Saad rindërtoi koleksionin e tij me libra të shpëtuar nga rrënojat e shtëpisë së tij në Beit Lahia.

Librashitësi, i cili merret me këtë profesion prej 36 vitesh, tashmë ua ofron librat e shpëtuar lexuesve nga një tezge e improvizuar në Deir al-Balah.

(www.instagram.com/trtbalkanal)

Dr. Islam Islami,
Drejtor i Medresesë "Isa Beu", Shkup

Ae dini kush është “Njeriu Gjysmak”?
Dëmtuesi i heshtur i rilindjes shoqërore

NË DRITËN E MENDIMIT TË MALIK BIN NEBIT

Malik bin Nebi vuri në dukje një të vërtetë të thellë: dështimi i projekteve të rilindjes dhe përparimit nuk vjen gjithmonë nga faktorët e jashtëm, por shpesh nga vetë njeriu, kur ai humbet aftësinë për të qenë plotësisht i përgjegjshëm dhe aktiv.

Ai shprehet me një fjali të shkurtër, por domethënëse:

“Prishja e projekteve të rilindjes bëhet duke prodhuar njeriun gjysmak.”

Por kush është ky “njeri gjysmak”?

KUSH ËSHTË NJERIU GJYSMAK?

Ai është personi që kërkon me zë të lartë të drejtat e tij, por flet pak ose aspak për detyrimet e veta.

Kërkon liri, por nuk pranon përgjegjësi.

Kërkon dinjitet, por nuk respekton dinjitetin e të tjerëve.

Në shkollë, mëson vetëm për notën dhe provimin, jo për dijen.

Në punë, pret fundin e orarit më shumë sesa përpiqet të krijojë vlerë.

Në jetën publike, kritikon gjithçka, por rrallë kontribuon për të përmirësuar diçka.

Ai jeton në margjinat e veprimit dhe ushqehet me ankesat.

ANALIZË PSIKOLOGJIKE

Nga këndvështrimi psikologjik, “njeriu gjysmak” është shpesh produkt i një mjedisi zhgënjyes, ku përpjekja nuk shpërblehet dhe iniciativa nuk vlerësohet.

MALIK BIN NEBI, KONCEPTI I “NJERIUT GJYSMAK”

Pas shumë dështimeve dhe zhgënjimeve, ai fillon të besojë se çdo përpjekje është e kotë. Në psikologji kjo quhet “paafësi e mësuar” (Learned Helplessness): kur njeriu bindet se nuk mund ta ndryshojë realitetin, edhe kur mundësia ekziston.

Prandaj ai zgjedh:

- * ankesën në vend të veprimit;
- * kritikën në vend të krijimtarisë;
- * minimumin e mundshëm në vend të përkushtimit.

ANALIZË SHOQËRORE

Problemi nuk është vetëm individual. Shkollat që nxisin memorizimin e jo mendimin kritik, administratat që shpërblejnë pasivitetin dhe jo iniciativën, si dhe kulturat që madhërojnë sloganet më shumë se punën, prodhojnë vazhdimisht “njerëz gjysmakë”.

Kjo është një kategori njerëzish që nuk vlerësohen sipas asaj që realizojnë, por sipas përkatësive, justifikimeve apo statusit të tyre.

NDIKIMI NË RILINDJEN E SHOQËRISË

Rreziku i “njeriut gjysmak” është se ai nuk e lufton përparimin hapur.

Ai hyn brenda projekteve dhe i zbraz nga përmbajtja.

Ai mund të jetë:

* punonjësi që nuk kryen detyrën me përgjegjësi;

* studenti që dëshiron ndryshimin por nuk lexon;

* qytetari që kërkon demokraci por nuk merr pjesë në proceset demokratike.

Ai është pengesa e padukshme që ngadalëson çdo përpjekje drejt së ardhmes.

NGA GJYSMA DREJT PLOTËSIMIT

Malik bin Nebi nuk e paraqiti këtë ide vetëm për të kritikuar, por për të

paralajmëruar.

“Njeriu gjysmak” nuk lind i tillë; ai formohet nga edukimi, kultura dhe mjedisi.

Dalja nga kjo gjendje fillon kur:

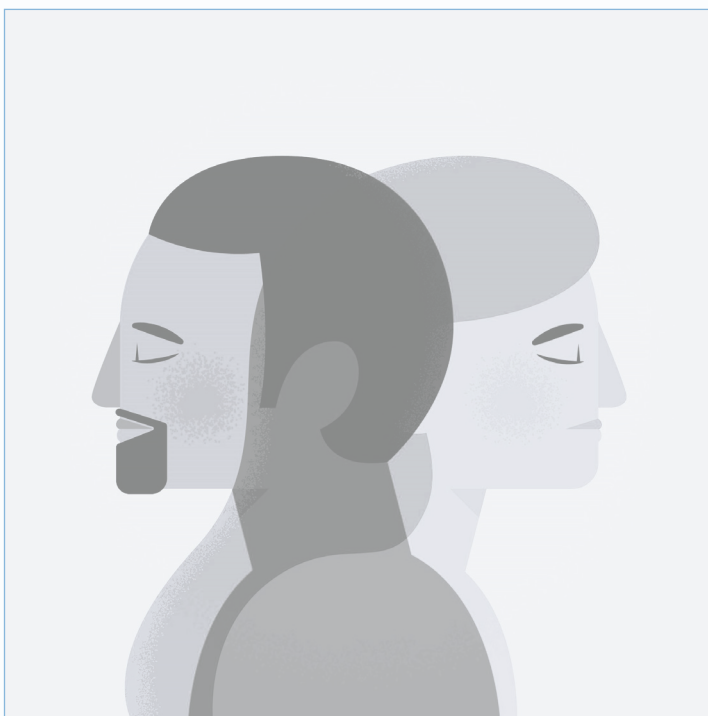
- * i japim kuptim punës së përditshme;
- * edukojmë fëmijët se përpjekja ka vlerë;
- * e shohim arsimin si mjet për të kuptuar, jo vetëm për të kaluar provimet;
- * e konsiderojmë punën si krijim vlerë dhe jo vetëm burim page.

PËRFUNDIM

Rilindja e një shoqërie nuk kërkon heronj të jashtëzakonshëm.

Ajo ka nevojë për njerëz të zakonshëm që kryejnë detyrat e tyre me të njëjtin seriozitet me të cilin kërkojnë të drejtat e tyre.

Kur njeriu rikthen ekuilibrin mes

të drejtave dhe përgjegjësi, mes fjalës dhe veprës, ai del nga gjendja e “gjysmës” dhe bëhet pjesë e projektit të vërtetë të qytetërimit dhe përparimit.

Sipas Malik bin Nebi, kriza e qytetërimit nuk fillon me mungesën e mjeteve, por me mungesën e njeriut të plotë.

PAQA ISLAME

Vetëm dashuni e vërtetë ndërmjet njani-tjetrit, do t'i u çojë në paqen e vërtetë...

Islami është strehimi që fton përbrenda të gjithë ata që janë të braktisur në mes bataqesh mbytëse, dhe që po napin shpirtë nën dallgat e egra të detit të korrupsionit; kjo rrugë është e drejtë për ata që duan t'a vijnë: nuk ka zig-zage, por të çon fill e në dashunin e vërtetë të njeriut për njerinë; në atë botë ku nuk ka as nuk nifjen stuhinat e padrejtis; në atë botë ka çdo gja del nga hauzet e harmonisë, të sinqeritetit që kërkojnë bota dhe shoqnia njerzore mbarë

Qëllimi kryesues i kësaj udhe të naltë, që ka për objektiv me mbërri ke “njeriu”, është mos me t'a ba ty: mos me i përbuz antarët e shoqnis s'ate, - pa marrë për baë se është i këtij apo i atij lesimi – dhe me i dasht, me u mprojt, me i respektue me të njëjtën mënyrë sikurse një vllaun t'and.

Islami urdhënon që njeriu të jetoj dhe të vdesë me një parim të ngulët drejtësie, pa thash'e theme. Kur e drejta është e drejtë, duhet trumbetue pa droje, dhe njëherit faji pranohet dhe përulet tue dhanë premtimin e vërtetë të mos-përsëritjes. Dihet mirfillit se asnjë mis i shoqnis njerzore nuk jeton në botën e saktë ideale, në të cilën të mos dallohen njolla fajesh dhe mungesash, porse n'islamizëm është vendim i premë që këta mungesa dhe faje të pranohen pa frikë, dhe të përmirësohen, në mënyrë që njerzit t'i afrohen sa ma shumë misjonit të naltë që kanë. Kjo udhë është shtegu i një shoqnie t'urtë, ku nuk munden kurrën e kurrës për me ba pjesë individuj të cilët pretendojnë se banojnë në jetën e pagabushmenis, dhe gjith' ashtu, luftohen pamëshirtas, ata që kanë lindur dhe janë rritur në një atmosferë djallëz dhe pa sinqeriteti; dallohen me urdhëna kategorike ata që përlyejnë shpirtin me vese të mbrapshta, tue u vijue veçse prej atyne që i kanë dhanë vendin se do të jetojnë për njerzit dhe me njerzit.

Islami të shtyen që të jetojsh po për njerzit, e kushdo që i shmanget këtij detyrimi, ai automatikisht nuk mundë të cilësohet ndryshe përposë se një anmik i tmerrshëm i Islamit!

Islami është strehimi që fton përbrenda të gjithë ata që janë të braktisur në mes bataqesh mbytëse, dhe që po napin shpirtë nën dallgat e egra të detit të korrupsionit; kjo rrugë është e drejtë për ata që duan t'a vijnë: nuk ka zig-zage, por të çon fill e në dashunin e vërtetë të njeriut për

njerinë; në atë botë ku nuk ka as nuk nifjen stuhinat e padrejtis; në atë botë ka çdo gja del nga hauzet e harmonisë, të sinqeritetit që kërkojnë bota dhe shoqnia njerzore mbarë t'a gjejnë, dhe ma në fund, të çon pranë gurrës ku ndihet me ngulmim fraza: për njerzit dhe me njerzit” pa vue dallime qoftë apo mos qoftë me emën Islam!

Nga të gjitha këta del si rezultat se,

Islami është rrezja e paqes nëpërmjet njerëzish, e në mos paqa vetë!

Kur njerzit të mbërrijnë për me banue në botën e dashunis së vërtetë të njeriut për njerzinë, atëherë Islami i vërtetë do ta mbretënoj tej më teje në botë, tue na ba që të fladitemi me paqën e vërtetë!

(Kultura Islame, Nr. 4 (52)

– Dhetuer – 1943 – Dhil-Hixhe 1362)

HAXHILERËT TANË NDRIÇOJNË SHKODRËN!

Pasditën e së dielës, më 7 qershor 2026, në aeroportin e Podgoricës në Mal të Zi, mbërriti grupi i haxhilerëve të dashur të Shkodrës, pas kryerjes me sukses të Haxhit të këtij viti.

Në pritje të grupit të haxhilerëve ishte Myftiu i Shkodrës, Imam Muhamed B. Sytari, që i uroi mirëseardhjen dhe pranimin e Haxhit, adhurimit të mbushur me emocione, mëshirë e begati të panumërta.

Myftiu u interesua për rrugëtimin e begatë të haxhilerëve tanë, të cilët shprehën kënaqësinë e madhe dhe falënderimet e panumërta për Allahun e Madhëruar, që ia mundësoi këtë mirësi dhe bekim jete!

Poashtu, murshidi i grupit, teologu Altin Nikshiqi, vlerësoi këtë Haxh, të arrirë e të suksesshëm për të gjithë grupin e haxhilerëve shqiptarë dhe atyre nga Mali i Zi.

Ndërkohë në oborrin e xhamisë së Parrucës familjarë të shumtë të haxhilerëve ishin mbledhur për të pritur ardhjen e tyre dhe me shumë emocion e

lot gëzimi, përfaqime edhe lutje, i uruan atyre mirëseardhjen, duke shënuar kështu një pasdite të paharruar plot dritë e bekim nga bekimet e Vendeve të Shenjta.

Disa prej haxhilerëve dhanë mesazhet e tyre për mediat e pranishme, ku transmetuan emocionet e këtij udhëtimi të paharruar, mirësinë e madhe të ditëve të kaluara në Vendet e Shenjta, vizitën e Qabes së Madhnueshme, vizitën e xhamisë së Pejgamberit (a.s) dhe

takimin me vëllezër e motra nga vendet e ndryshme të botës islame.

Tradita e bukur shekullore e përcjelljes dhe pritjes së haxhilerëve sa vjen edhe dëshmon vit pas viti për shpirtin e madh të besimit, vëllazërisë dhe lidhjes së muslimanëve shkodranë pas tabanit të fesë së tyre.

Myftinia Shkodër i uron haxhilerëve të këtij viti: Haxh Mebrur dhe vepra të pranuar e plot bekim!

HAPET KURSI VEROR “BUZ’QESH 2026”, EDICIONI I 5-TË NË XHAMINË “EBU BEKËR” – FUSHË ÇELË

Paraditen e të hënës, më 15 qershor 2026, u bë hapja zyrtare e Kursit Veror “Buz’qesh 2026”, edicioni I 5-të, në ambientet e xhamisë “Ebu Bekër” në Fushë-Çelë, një aktivitet arsimor dhe edukativ i organizuar nga sektori i arsimit pranë Myftinisë Shkodër.

Në ceremoninë e hapjes morën pjesë nxënës, prindër, mësueset, teologja Zamira Puka, psikologja Almeda Tusha, animatore vullnetare, përfaqësues të Myftinisë Shkodër.

Të pranishmit i përshëndeti drejtuesi i sektorit të arsimit, pranë Myftinisë Shkodër, teologu Arben Halluni, i cili u uroi mirëseardhjen fëmijëve pjesëmarrës dhe u shprehu urimet më të mira për mbarësi, suksese dhe përfitime sa më të shumta gjatë këtij kursi dhe kampi veror intensiv.

Në fjalën e tij, ai vlerësoi rëndësinë e aktiviteteve edukative gjatë pushimeve verore, duke theksuar se Kursi Veror “Buz’qesh” synon të kombinojë mësimin, edukimin dhe argëtimin në një atmosferë të ngrohtë e miqësore, ku fëmijët të zhvillojnë njohuritë, aftësitë dhe vlerat

e tyre njerëzore e fetare.

Ky kurs, i cili do të zgjasë tre javë, nga data 15 qershor deri më 3 korrik 2026 do t’u ofrojë mbi 140 fëmijëve pjesëmarrës të moshës 5–12 vjeç një program të pasur me mësim edukativ, veprimtari krijuese, lojëra zbavitëse, aktivitete në grup dhe momente të shumta argëtimi.

Atmosfera e ditës së parë u karakterizua nga entuziazmi dhe buzëqeshjet e

fëmijëve, duke shënuar një fillim të mbarë të këtij aktiviteti tashmë tradicional, i cili prej vitesh mirëpritet me shumë interes nga komuniteti.

Kurse të tilla intensive verore janë hapur dhe do të vazhdojnë të hapen edhe në qendrat kulturore dhe në disa xhami të qytetit dhe fshatit, me qëllim që sa më shumë fëmijë të kenë mundësi të përfitojnë nga këto aktivitete edukative, arsimore dhe argëtuese gjatë periudhës së pushimeve verore.

Carlo Treviso

(Shkrimtar dhe producent amerikan)

NËN SUNDIMIN ARAB, PALERMO U BË NJË KRYEQYTET BOTËROR

Palermo u ngrit në madhësi sepse u qeveris me mençuri. Tregjet, regjistrat tatimorë, portet, gjykatat dhe dijet e bënë qytetin të dukej më i madh sesa ishulli që ai sundonte.

Në dritën e parë të agimit, rruga që të çonte drejt Palermos vezullonte si argjendi nga vesa.

Një tregtar, që vinte nga brendësia e ishullit, ndali mushkën e tij në kodrën mbi fushë dhe hodhi vështrimin drejt qytetit. Agimi kishte mbuluar Conca d'Oro-n me një dritë të zbehtë të artë.

Poshtë saj, toka dukej sikur merrte frymë.

Uji rridhte nëpër kanale të ngushta, të hapura me durim dhe zgjuars, duke kaluar pranë argjinaturave prej guri e duke ujitur kopshte, pemishte dhe ara që shtriheshin drejt mureve të qytetit në breza të rregullt gjelbërimit.

Fiku ruante ende freskinë e natës në gjethet e tij. Pemishtet me agrume shkëlqenin në një ndriçim të butë e të lëmuar.

Ajri mbante aromën e tokës së lagësht, të mentes, të luleve të portokallit dhe të detit.

Ai kishte përshkuar mjaft brigje të Mesdheut për ta ditur se si dukej zakonisht toka e thatë kur pushteti kishte qenë i pakujdesshëm ndaj saj. Por kjo ishte ndryshe.

Këtu, uji ishte mbledhur, matur dhe drejtuar me kujdes. Njerëzit e kishin studiuar tokën dhe e kishin bërë atë të jepte më shumë fryte sesa dikur. Puset, kanalet, rezervuarët dhe veprat ujitëse e shndërronin vapën në prodhim. Fusha poshtë Palermos ishte një shembull i qeverisjes së mirë, i bërë i dukshëm për syrin.

Kur mbërriti në rrugën e jashtme, qyteti ishte zgjuar tashmë.

Hamallët thërrisnin njëri-tjetrin në lagjen e tregut.

Gomarët rrihnin tokën me thundrat e tyre.

Nga porti silleshin dengje pëlhurash.

Qypa me vaj ulliri dhe mjaltë ishin rreshtuar përgjatë murit të një magazine.

Një shkruer, ulur në hijen e një tende, ishte përkulur mbi regjistrat e tij; pena prej kallami gërvishte me shpejtësi faqen, ndërsa një zyrtar tatimor dëgjonte dy tregtarë drithi që debatonin për peshat.

Djem të rinj përshkonin turmën me tabaka buke në duar.

Një gjykatës kaloi përmes një oborri, i veshur me një mantel të errët, i ndjekur nga një burrë që mbante nën sqetull një tufë dokumentesh të palosura.

Nga një xhami aty pranë dëgjohej

pëshpërma e lutjes, e më tej qyteti hapej në rrugë të mbushura me punishte, magazina, banja publike, kopshte dhe shtëpi të ngritura pranë njëra-tjetres në ngrohtësinë e një kryeqyteti në rritje.

Palermo ishte bërë një nga ato qytete të rralla që të jepnin ndjesinë se ishin më të mëdha se vetë ishulli ku ndodheshin.

Anijet e lidhnin atë me Ifrikijan (Afriken), me Andalusin, me Egjiptin dhe me porte ku gjuhët greke, arabe, amazige dhe latine shkëmbejnë fjalë nën të njëjtin diell. Bashkë me anijet mbërrinin mallra, por edhe matematikë, astronomi, mjekësi, tradita juridike, metoda administrative, rrëfime, dorëshkrime dhe fjalë.

Dija vinte e fshehur në regjistra tregtarësh, bartur në kujtesën e njerëzve, e kopjuar me dorë, e diskutuar në oborre dhe e mësuar në dhoma ku gëlqerja e mureve ende nxirrte aromë të freskët nën vapën e ditës. Qyteti e përthithte të gjithë këtë me etjen e një fuqie që e kuptonte vlerën e lidhjeve.

Ky ishte arritja e Sicilisë arabe: ajo e zgjeroi përmasën e jetës.

Sundimtarët e saj ndërtuan përmes sistemeve.

Ata qeverisën me rrjete ujitjeje që bënë të mundur kultivimin edhe në toka

më të ashpra. Organizuan bujqësinë në mënyrë që ishulli të prodhonte më shumë, të ushqente më shumë banorë dhe të tregtonte më tepër. E shndërruan sistemin tatimor në një instrument administrimi. Forcuan rrugët tregtare që e bënë Sicilinë një nyje lidhëse mes botëve. E kthyen Palermën në një kryeqytet me ritmin dhe gjallërinë e një qendre të vërtetë mesdhetare. E vendosën ishullin brenda një qytetërimi më të gjerë të dijes, gjuhës dhe shkëmbimeve.

Dëshmitë e kësaj shiheshin kudo ku arrinte syri.

Në fushat e ujitura, aty ku mund të kishte qenë vetëm shkurre. Në pemishtet e mbushura me fruta. Në lagjet portuale të mbipopulluara me mallra nga brigje të largëta. Në regjistrat e mbajtur me kujdes. Në një qytet që dinte të qeveriste, të depozitonte, të gjykonte, të ndërtonte dhe të mësonte. Dhe në faktin se sundimtarët e mëvonshëm trashëguan një ishull që tashmë ishte zgjeruar e pasuruar nga këto përpjekje.

Pushtuesit ndryshuan, siç ndodh gjithmonë në histori. Por kanalet vazhduan të rridhnin. Toka vazhdoi të jepte fryte. Qyteti vazhdoi të mbante gjurmët e asaj që ishte ndërtuar aty.

Prandaj Sicilia arabe vazhdon të jetojë me aq forcë në kujtesën historike. Ajo ofron një nga matësit më të qartë të fuqisë në histori.

Vlera e një regjimi shihet në jetën që ai bën të mundur.

Në hambarë më të mbushur, në infrastrukturë më të fortë, në dije më të gjera, në tregti më të pasur, në toka më pjellore dhe në qytete që kanë besim të mjaftueshëm për ta kthyer vështrimin përtej kufijve të tyre. Sundimi arab në Sicili la pas pikërisht këtë lloj dëshmie. Ai e bëri ishullin më prodhues, më të lidhur me botën, më të zgjuar në përdorimin e tokës dhe ujit, dhe më të vlefshëm për ata që erdhën më pas.

Nën diellin e mëngjesit, tregtari hyri në Palermo së bashku me turmën dhe u tret në zhurmën e qytetit.

Rreth tij ngrihej monumenti i vërtetë i asaj epoke...

Një qytet i gjallë, i ushqyer nga uji, i rregulluar nga administrata, i pasuruar nga tregtia dhe i lidhur me një botë shumë përtej brigjeve të tij.

Përktheu nga anglishtja dhe përshtati në shqip:

Uejsi Hamja

VIZITË EDUKATIVE DHE FETARE E MEJTEPIT TË OBLIKËS NË XHAMINË E KALASË SË DRISHTIT

Më 26 qershor 2026, në kuadër të aktiviteteve edukative dhe fetare të organizuara gjatë sezonit vero nga Sektori i Arsimit pranë Myftinisë Shkodër, një grup nxënësish të kursit fetar të xhamisë së Oblikës, nën drejtimin e imamet të xhamisë H. Nadi Braqi, morën pjesë në faljen e xhumasë në xhaminë e Kalasë së Drishtit.

Pas faljes së namazit, u zhvillua një vizitë dhe takim pranë xhamisë së Kalasë së Drishtit, ku nxënësit përmes imamet të kësaj xhamie z. Isa Muhaj

patën mundësinë të njihen më nga afër me historikun dhe objektet kulturore të kësaj zone të rëndësishme me gjurmë islame.

Më pas, nxënësit e kursit fetar të xhamisë së Oblikës zhvilluan edhe një piknik në Urën e Mesit, duke kaluar së bashku momente të bukura vëllazërie dhe edukimi.

Kjo vizitë dhe aktivitet u organizua në kuadër të programit të Myftinisë Shkodër për faljen e disa xhumave në xhaminë e Kalasë së Drishtit.

NISI CIKLI I RI I LIGJËRATAVE TË MYFTIUT: “SAHABËT E MI JANË SI YJET!”

Pasditen e së xhumasë, më 5 qershor 2026, Myftiu i Shkodrës, Imam Muhamed B. Sytari nisi një cikël të ri ligjëratash në Qendrat Kulturore Islame të Shkodrës, ku u ndal fillimisht në Qendrën Kulturore të xhamisë Oblikë, Njësia Administrative Ana e Malit.

Në ligjëratën e tij përpara të pranishmëve Myftiu hodhi dritë rreth personalitetit të shquar të sahabiut të dashur, Hz. Ebu Bekrit (r.a).

Nëpërmjet argumentimeve të ndryshme dhe qasjeve të tij, Myftiu tërhoqi vëmendjen e të pranishmëve rreth domosdoshmërisë së leximit të ngjarjeve të shumta të historisë sonë islame duke përfutur nga shembulli i këtyre personazheve që janë një frymëzim më shumë për gjithsecilin prej nesh në realitetet e përditshme.

Ai solli në vëmendje të pjesëmarrësve

në këtë ligjëratë hadithin e Pejgamberit (a.s) që vë në dukje pozitën e lartë të Hz. Ebu Bekrit (r.a): “Njeriu më bujar dhe vetëmohues në shoqërinë time është Ebu Bekri”, ku iu drejtua të pranishmëve me disa pyetje, si a e ke pyetur veten se sa bujar je në marrëdhënie me çështjet e fesë tënde? Ose, sa vetëmohues e sheh vetën tënde në raport me obligimin e Thirrjes Islame, ose sa përpqemi sot, të jemi në shembullin e Hz. Ebu Bekrit (r.a) në besimin tonë dhe në dëshmimin e fetarizmit të shëndoshë në përditshmërinë tonë?

Aktiviteti vijoi me pyetjet e ndryshme nga të pranishmit si dhe me urimet dhe lutjet për mbarësinë e aktivitetit të kësaj Qendre dhe angazhimin e Myftinisë Shkodër për shtimin e ligjëratave dhe aktiviteteve që gjallërojnë më tej jetën fetare dhe kulturore në këto Qendra Islame me dobi të madhe për komunitetin.

**I DËRGUARI I ALLAHUT (A.S)
KA THËNË:**

“
MUHAMED IBN
ALI IBN ABI
TALIB TRANSMETON, SE
KA THËNË: O BABAI IM,
CILI ËSHTË NJERIU MË I
MIRË PAS TË DËRGUARIT
TË ALLAHUT (SALALLAHU
ALEJHI VE SELEM)?

THA: “Ebu Bekri!”
I THASHË: PASTAJ,
KUSH?

THA: “OMER!”
PATA FRIKË, SE PO
THOTË: OTHMANI.

I THASHË: PASTAJ,
KUSH?

THA: “UNË NUK
JAM, VEÇSE NJERË PREJ
MUSLIMANËVE!”

(Transmeton Buhariu)

MYFTIU: “SHFRYTËZONI STINËN E VERËS PËR T’U RRRITUR NË DIJE!”

Ditën e xhuma, më 12 qershor 2026, në vazhden e ciklit të ligjëratave: “Sahabët e mi janë si yjet”, Myftiu i Shkodrës u ndal në Qendrën Kulturore të xhamisë së fshatit Barbullush, Bashkia Vau Dejës, ku mbajti një ligjëratë me vlerë para të pranishmëve.

Në krye të herës, Myftiu shprehu falënderimet e tij për imamin e xhamisë, H. Ervis Molla dhe kontributin e tij për gjallërimin e jetës fetare, kulturore dhe sociale nëpërmjet aktiviteteve të larmishme që zhvillohen në xhaminë dhe Qendrën Kulturore në Barbullush.

Në ligjëratën e radhës, Myftiu i ndal tek disa pasazhe nga jeta dhe personaliteti i Hz. Omerit (Allahu qoftë i kënaqur me të). Ai vuri në dukje disa prej cilësive dhe veçorive të larta të këtij burri të madh për të cilin i Dërguari i Allahut (a.s) dha sihariq se do të jetë prej banorëve të xhenetit.

Myftiu teksa foli për pozitën e lartë të Hz. Omerit në dije, tërhoqi vëmendjen e të pranishmëve, rinisë në veçanti që në prag të sezonit të ri veror ta shfrytëzojnë kohën e tyre për t’u thelluar në dije, për të mësuar një gjuhë të huaj më shumë, për të kryer në kurs, a për të pasur një

marrëdhënie të shëndetshme me librin.

Myftiu kërkoi prej të rinjve që të përgatisin një program të posaçëm, në krye të cilit të jetë lista e librave që do të lexohen prej tyre gjatë këtij sezoni veror.

Myftiu u ndal njëkohësisht edhe tek kuraroja dhe besimi i fortë i Hz. Omerit (Allahu qoftë i kënaqur me të), ku vuri në dukje të pranishmëve se përballë sfidave të shumta, me të cilat përballet bashkësia muslimanë në vendin tonë dhe në mbarë botën, askush dhe asgjë nuk duhet ta pengojë muslimanin sot për ta dëshmuar haptas identitetin e tij si musliman, me cilësitë dhe veçoritë që e

karakterizojnë atë duke bërë të shndrisë në realitetet e shoqërive njerëzore si dielli në kupën e qiellit.

Aktiviteti vijoi me një bashkëbisedim të ngrohtë në mes Myftiut dhe të pranishmëve dhe u mbyll me lutjet dhe bekimet e ndërsjellta.

Cikli i ligjëratave: “Sahabët e mi janë si yjet” vijon sipas programit të afishuar më herë nga Myftinia Shkodër, ku ligjëratat e radhës do të mbahet me mbarësinë dhe bekimet e Allahut, ditën e xhuma, më 19 qershor 2026, në Qendrën Kulturore të xhamisë Krye-Bushat.

MYFTIU: “SAHABËT, YJE NDRIÇUES NË ERRËSIRAT E REALITETEVE TONA!”

Ditën e shtunë, më 20 qershor 2026, në vazhden e ciklit të ligjëratave me temë: “Sahabët e mi janë si yjet!”, që Myftiu i Shkodrës, Imam Muhamed B. Sytari, po mban në qendrat kulturore të disa prej xhamive të Shkodrës, u zhvillua ligjërata e radhës në hapësirat e Qendrës Kulturore, pranë xhamisë në Krye-Bushat.

Gjatë ligjëratës së tij, Myftiu Sytari, u ndal tek shembulli i urtësisë dhe këshillave me vlerë të sahabiut të dashur, Hz. Abdullah ibn Abas (r.a.) dhe sahabiut të dashur, Hz. Ebu Derdâ (r.a), në shembullin e të cilëve ka stacione të urta të udhëzimit islam.

Në mesazhet e tyre, vlen të përmendet nxitja për t’u distancuar nga gënjeshtria, përfolja dhe thashethemet, si fenomene shkatërrimtare në shoqëri, si dhe ruajtja e sekreteve në mirëbesim!

Myftiu tërhoqi vëmendjen e të pranishmëve drejt domosdoshmërisë së vetëkontrollit, përmirësimit

të vazhdueshëm në jetë dhe vetëdisiplinimit, mbështetur në këshillat e sahabëve të urtë, që ishin brezi më i mirë dhe i arritur i krejt racës njerëzore.

Myftiu falënderoi përkushtimin e imamit të nderuar, H. Ridvan Luzaku, që kujdeset për aktivitetin e Qendrës Kulturore në Krye-Bushat, ku zhvillojnë aktivitetin e tyre fëmijët muslimanë të kësaj zone.

Më herët, Myftiu i Shkodrës, vizitoi edhe varrin e imamit të nderuar dhe edukatorit të dashur, Hafiz Shukri Kapllan, ku lexoi një “Fatihë” për shpirtin e Mësuesit të urtë, i cili ia kushtoi jetën e tij Thirrjes Islame dhe zgjodhi zonën e Bushatit, si vendbanimin e tij, duke u shpërngulur nga Stambolli, në shërbim të besimit dhe banorëve të kësaj zone, që e kujtojnë me respekt dhe lutje për kontributin e tij të madh, në vitet e vështira të rimëkëmbjes islame në Shkodër.

XHAMIA E DËRGUTIT ME NJË PAMJE TË RE

Ditën e mërkurë, më 6 maj 2026, për xhaminë e lagjes Dërgut ka filluar një ndërhyrje e rëndësishme për mirëmbajtjen dhe përmirësimin e ambienteve të xhamisë së kësaj lagje. Ditën e sotme filluan montimet e skelave për lyerjen e plotë të pjesës së jashtme të xhamisë, për t’i dhënë një pamje sa më dinjitoze dhe të bukur, siç e meritojnë xhamitë e Allahut.

Kjo ndërhyrje synon jo vetëm përmirësimin e pamjes së jashtme të xhamisë, por edhe ruajtjen e saj nga faktorët atmosferikë, duke e mbrojtur prej lagështirës dhe faktorëve të tjerë, që mund ta dëmtojnë objektin e xhamisë.

Sipas dy imamëve të xhamisë, H. Ervil Kuçi dhe H. Ensar Ismailaj, procesi i lyerjes pritet të zgjasë rreth 7 deri në 10 ditë, në varësi të kushteve atmosferike, të cilat luajnë një rol të rëndësishëm në ecurinë e punës.

Banorët e lagjes dhe frekuentuesit e xhamisë e kanë mirëpritur këtë nismë, duke e vlerësuar si një hap të rëndësishëm në mirëmbajtjen e xhamisë, e cila frekuentohet nga besimtarët e shumtë.

Me këtë rast, Myftinia Shkodër shpreh falënderim të sinqertë dhe mirënjohje të thellë për dy imamët dhe xhematin e xhamisë së lagjes Dërgut, por jo vetëm, që po bëjnë të mundur realizimin e kësaj nisme, duke dëshmuar edhe njëherë frymën e bashkëpunimit dhe përkushtimit ndaj ruajtjes dhe përmirësimit të xhamive të Allahut.

MYFTIU: “BËHUNI TË SINGJERTË ME ALLAHUN DHE JETONI NË PAQË!”

Pasditën e së xhumasë, më 26 qershor 2026, Myftiu i Shkodrës, Imam Muhamed B. Sytari, mbajti ligjëratën e radhës, në vazhden e ciklit: “Sahabët e mi janë si yjet!”, ku si stacion i përcaktuar ishte Qendra Kulturore e xhamisë në Bardhaj.

Gjatë ligjëratës, Myftiu i Shkodrës, iu referua mesazhit që Hz. Omeri (r.a) i drejton sahabiut të dashur, Hz. Ebu Musa El-Eshari (r.a), nëpërmjet të cilit e këshillon të jetë i sinqertë me Allahun dhe të mos e ngarkojë veten me barrën e paragjykit të njerëzve në jetë.

Myftiu tha se, përtej propagandave të vazhdueshme që kanë në qendër të vëmendjes Islamin dhe muslimanët, të gjithë ne duhet ta jetojmë Islamin tonë me bindje e besim, me krenari dhe pa asnjë lëkundje, pavarësisht injorancës dhe arrogancës së kujtdo që nuk njihë kufijtë!

Myftiu bëri thirrje që rinia në veçanti, të qëndrojë në tabanin e të parëve, duke u rritur me besim dhe moral, duke dashur mirë për të gjithë krijesat e Zotit e duke u lutur për më të mirën, pavarësisht përzgjedhjeve që njerëzit kanë në jetë.

Aktiviteti u përshëndet edhe nga imami i xhamisë, H. Ilir Dizdari, i cili falënderoi Myftiun për ligjëratën e tij dhe të pranishmit për përgjigjen e tyre për të marrë pjesë në këtë takim me vlerë.

PERSONALITETE GRA NË FUSHAT E DIJES

Librat biografikë (kutub et-teraxhim) të qytetërimit islam na zbulojnë një prani të gjerë të grave në fushat e fikhut, hadithit dhe dhënies së fetvasë, që nga koha e sahabijeve e deri në shekujt e mëvonshëm.

Shumë gra u bënë të njohura për dhënien së fetvasë, transmetimit të haditheve dhe mësimdhënies. Prej disa prej tyre kanë mësuar dijetarë të mëdhenj, ndërsa emra si Aisha bint Ebi Bekër, Fatime Es-Samerkandi, Kerime El-Marvazije dhe Zejneb bint El-Kemal u dalluan si pjesë e një historie shkencore e dijes që nuk ishte e kufizuar vetëm te burrat.

NGA DUART E TYRE DOLËN DIJETARË TË MËDHENJ

Dijetare fekihe pararojë në skenën shkencore të Fikhut përgjatë historisë

PERSONALITETET E IMAMËVE

Kur transmetohet historia e Fikhut dhe e Hadithit kryesisht na vinë ndërmend emra burrash.

Por, librat biografikë (kutub et-teraxhim) na zbulojnë një panoramë më të gjerë.

Kështu, Ibn Fahd El-Mekki e mori dijen nga më shumë se 130 dijetare gra, ndërsa Es-Sakhavi përmend rreth 85 gra prej mësuesve të tij.

Po ashtu, Ibn Haxher El-Askalani ka shkruar biografitë e 170 muhadditheve (dijetareve të hadithit) dhe tregon se ai vetë mori dije dhe transmetime (rivajat) nga 54 prej tyre.

270 JURISTE (DIJETARE FIKHU) NË MEKË

Vetëm në Mekë, studiuesit kanë identifikuar rreth 270 dijetare të fikhut (fekihe), emrat e të cilave janë të lidhur me këtë qytet gjatë shekullit 9-të hixhri (shek. 15 i erës sonë), qoftë përmes banimit, periferisë apo vizitës së tyre.

MYFTILERET E PARA

Prania e grave në fushën e Fikhut dhe të Fetvasë nuk filloi vonë. Ibn Kajjim El-Xhevzije ka identifikuar më shumë se 20 gra që njiheshin për dhënien e fetvave ndër sahabet.

Më të njohurat prej tyre ishin: Aishe bint Ebi Bekër

Umm Saleme
Esma bint Ebi Bekër
Umm Ed-Derda

AISHEJA, FAKIHEJA (JURISTJA) E YMETIT

Përveç rolit të saj në transmetimin e haditheve, Aisheja, Nëna e Besimtarëve, ishte edhe një autoritet burimor i shquar juridik (fikhor). Sahabët e mëdhenj të Pejgamberit (a.s) i drejtoheshin asaj për çështje juridike (fikhore), ndërsa ajo dha fetva për dekada me radhë.

Ajo u bë e njohur edhe për korrigjimin dhe rishikimin e mendimeve të disa prej sahabëve më të mëdhenj.

PERSONALITETET E HADITHIT

Gratë nuk u mjaftuan vetëm me transmetimin e Haditheve, por u bënë edhe qendër e dijes (pikë referimi) për kërkuesit e tij.

Në Mekë, Kerime El-Mervezije u bë e njohur për mësimdhënien e librit "Sahihul-Buhari", derisa dijetarë dhe udhëtarë nga vende të ndryshme shkonin tek ajo për ta dëgjuar drejtpërdrejt këtë vepër prej saj.

Ndërsa, në Damask, studentët mbushnin mexhliset e Zejneb bint El-Kemal, e cila njihej për lartësinë e zinxhirit të transmetimit (isnadit) dhe për numrin e madh të haditheve që transmetonte.

PRANI NË FORMËSIMIN E FETVAVE

Në shekujt pasues, u shquan gra juriste (fakihe) që ishin të pranishme në formësimin e fetvave.

Fatime Es-Samerkandije shqyrtonte fetvatë e bashkëshortit të saj, Imam El-Kasani, dhe nëse gabonte e korrigjonte, duke e kthyer në mendimin e saktë. Madje, disa fetva dilnin edhe me nënshkrimin e saj, krahas nënshkrimit të babait dhe të bashkëshortit të saj.

NGA FETVAJA TE MINBERI

Prania e disa grave dijetare nuk u kufizua vetëm në mexhliset (tubimet) e Fikhut, por u shtri edhe në minberët e predikimit.

Fatime bint Abas El-Bagdadije bashkoi dijen e Fikhut, dhënien e Fetvave dhe Vasin (predikimin fetar). Ajo mbante ligjëratat dhe këshillonte gratë nga minberi, derisa historiani Edh-Dhehebiu e konsideroi atë ndër gratë më të rralla dhe më të shquara të kohës së saj.

Burimi: Al Jazeera Culture |
(www.instagram.com/aljazeeraculture)

Përktheu nga arabishtja
dhe përshtati në shqip:
Lavdrim Hamja

PËRSHËNDETJE DHE RESPEKT PËR KOMBËTAREN E SENEGALIT...

Trajneri i Senegalit, Pape Thiaw, është bërë shumë i përfolur në Amerikë për shkak të një deklarate që dha në konferencën për shtyp.

Gazetari:

"Sot pati erëra shumë të forta në shtetin e New Jersey-t dhe siguria u kërkoj anëtarëve të delegacionit të mos dilnin jashtë për hir të sigurisë suaj. Pse dolët për ta falur namazin?"

Pape Thiaw:

"A ka vallë diçka më të rëndësishme se namazi? Mendoj se kjo pyetje nuk është punë e jotja. Ti ke frikë nga era, ndërsa ne kemi frikë nga Allahu, i Cili e krijoi erën. Ne kemi ardhur këtu për një lojë argëtuese dhe kemi harruar se jemi krijuar për ta adhuruar Allahun.

Edhe sikur sot të luhej finalja e Kupës së Botës dhe ne të ishim njëra nga skuadrat finaliste, do të dilnim për ta falur namazin e xhumasë, edhe nëse kjo do të na kushtonte humbjen e kampionatit.

Mos na flisni për rite dhe obligime që i përkasin fesë sonë."

(www.instagram.com/shenjezat)

MYFTINIA SHKODËR

Dejgamberi (a.s) ka thënë:

**“Kushdo që rrit tre vajza,
i edukon mirë ato,
i marton dhe sillet mirë ndaj tyre,
atij njeriu i takon xheneti!”**

(Transmeton Imam Ahmedî dhe Tirmidhiu)

@MyftiniaShkodër1990

www.myftinia-shkoder.org

Botues:
Myftinia Shkodër
Drejtues:
Imam Muhamed Sytari

Kryeredaktor:
Lavdrim Hamja

Tel / Fax:
+355 (0) 224 2081
Nr. llogarie:
100054 UBA - Shkodër

MYFTINIA SHKODER1990
udhaislame@myftinia-shkoder.org
www.myftinia-shkoder.org